

Datum van inontvangstneming : 19/02/2019

Zaak C-19/19

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

11 januari 2019

Verwijzende rechter:

Hof van Cassatie (België)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

20 december 2018

Verzoeker tot cassatie:

Belgische Staat

Verweerster in cassatie:

Pantochim SA, in liquidatie

I. Voorwerp en feiten van het geding

- 1 De naamloze vennootschap Pantochim is bij vonnis van 26 juni 2001 in vereffening gesteld.
- 2 De vennootschap heeft een aanzienlijke fiscale schuldvordering jegens de Belgische Staat.
- 3 Voorts is het zo dat de Belgische Staat bij de invereffeningstelling van de vennootschap Pantochim een btw-vordering van de Duitse Staat had aangemeld, die als niet-preferente schuldvordering in de passiva werd opgenomen.
- 4 De Belgische Staat is voornemens zijn belastingschuld in vergelijking te brengen met de btw-vordering van de Duitse overheid op basis van artikel 334 van de programmawet van 27 december 2004.
- 5 De vereffenaars van de vennootschap Pantochim hebben de Belgische Staat gedagvaard tot betaling van een belastingschuld.

- 6 De rechter in eerste aanleg heeft besloten dat de eiser niet bevoegd was schuldvergelijking in te roepen tussen deze schuldvorderingen en schulden.
- 7 In hoger beroep heeft het cour d'appel de Mons (hof van beroep van Bergen) deze beslissing bevestigd en de Belgische Staat veroordeeld tot betaling van haar belastingschuld jegens de vennootschap Pantochim in vereffening.
- 8 De Belgische Staat heeft bij het Hof van Cassatie cassatieberoep ingesteld.

II. Toepasselijke bepalingen

A. Unierecht

Richtlijn 76/308/EEG van de Raad van 15 maart 1976 betreffende de wederzijdse bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen die voortvloeien uit bepaalde bijdragen, rechten en belastingen, alsmede uit andere maatregelen (zoals gewijzigd bij richtlijn 2001/44).

- 9 Artikel 6 luidde:

„[...] 2. Daartoe wordt elke schuldvordering ten aanzien waarvan een verzoek tot invordering bestaat, behandeld als een schuldvordering van de lidstaat waar de aangezochte autoriteit is gevestigd [...].”

- 10 Artikel 10, zoals gewijzigd bij richtlijn 2001/44/EG van de Raad van 15 juni 2001, luidde:

„Onverminderd artikel 6, lid 2, wordt aan de in te vorderen schuldvorderingen niet noodzakelijkerwijs de preferentiële behandeling toegekend die geldt voor soortgelijke schuldvorderingen die ontstaan in de lidstaat waar de aangezochte autoriteit is gevestigd.”

Richtlijn 2008/55/EG van de Raad van 26 mei 2008 betreffende de wederzijdse bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen die voortvloeien uit bepaalde bijdragen, rechten en belastingen, alsmede uit andere maatregelen

- 11 Deze zogeheten codificatierichtlijn hanteert een enigszins andere benaming (althans in de Franse taalversie) en neemt letterlijk de inhoud en nummering over van de twee hierboven genoemde bepalingen. Niettemin wordt opgemerkt dat „artikel 6, lid 2” is vervangen door „artikel 6, tweede alinea”.

B. Belgisch recht

Wet van 20 juli 1979 [betreffende de wederzijdse bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen die voortvloeien uit bepaalde bijdragen, rechten, belastingen en andere maatregelen]

12 Artikel 12 luidt:

„De aangezochte Belgische autoriteit gaat over tot de door de verzoekende buitenlandse autoriteit gevraagde invorderingen als ware het in het Rijk ontstane schuldvorderingen”.

13 Artikel 15 bepaalt:

„De in te vorderen schuldvorderingen genieten geen enkel voorrecht”.

Programmawet van 27 december 2004

14 Artikel 334 luidt:

„Elke som die aan een belastingplichtige moet worden teruggegeven of betaald [...], kan door de bevoegde ambtenaar zonder formaliteit worden aangewend ter betaling van [...] inkomstenbelastingen en ermee gelijkgestelde belastingen, de belasting over de toegevoegde waarde, [...] wanneer deze laatste niet of niet meer worden betwist.”

Programmawet van 22 december 2008

15 Artikel 194 luidt:

„Artikel 334, eerste lid, van de programmawet van 27 december 2004, wordt vervangen als volgt:

„Elke som die aan een persoon moet worden teruggegeven of betaald, hetzij in het kader van de toepassing van de belastingwetten [...] kan naar keuze en zonder formaliteit door de bevoegde ambtenaar worden aangewend ter betaling van de door deze persoon verschuldigde bedragen bij toepassing van bedoelde belastingwetten of ter voldoening van de fiscale of niet-fiscale schuldvorderingen waarvan de inning en invordering [...] door de Federale Overheidsdienst Financiën worden verzekerd. [...]”

III. Standpunt van de Belgische Staat

16 De Belgische Staat verwijt het cour d'appel allereerst de wettelijke schuldvergelijking te hebben afgewezen op grond van het feit dat zelfs indien de vordering van de Duitse Staat kan worden teruggevorderd als een eigen schuldvordering van de Belgische staat, zij een schuldvordering van de Duitse

Staat blijft zodat er geen wederzijdse schulden tussen dezelfde personen in dezelfde hoedanigheid bestaan, zoals vereist bij de wettelijke schuldvergelijking.

- 17 De Belgische Staat stelt dat de fiscale schuldvergelijking die is ingevoerd bij artikel 334 van de programmawet moet worden aangemerkt als een schuldvergelijking sui generis. Volgens hem is het immers steeds de wil van de wetgever geweest om een aan het belastingrecht eigen schuldvergelijkingsmaatregel in te voeren en derhalve de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake wettelijke schuldvergelijking uit te sluiten.
- 18 De ratio legis van artikel 334 van de programmawet brengt derhalve met zich mee dat de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, met name de bepaling die vereist dat de wederzijdse schulden tussen dezelfde personen bestaan, vanaf de inwerkingtreding van de programmawet van 27 december 2004 moeten worden uitgesloten van dit specifieke mechanisme van fiscale schuldvergelijking.
- 19 Om rechtsgeldig een schuldvergelijking uit hoofde van artikel 334 van de programmawet toe te passen, volstaat het dat er sprake is van, bijvoorbeeld, een teruggaaf van de belasting over de toegevoegde waarde ten gunste van een belastingplichtige en een schuld inzake belasting over toegevoegde waarde ten laste van dezelfde belastingschuldige.
- 20 De Belgische Staat voegt hieraan toe dat doordat het bestreden arrest hem verhindert over te gaan tot de door de Duitse staat gevraagde invordering, als ware het zijn eigen schuldvordering, het hiermee tevens inbreuk heeft gemaakt op artikel 6, lid 2, van richtlijn 76/308 (huidig artikel 6, tweede alinea, van richtlijn 2008/55).
- 21 De Belgische Staat verwijt het cour d'appel dat het bovendien heeft geoordeeld dat het in artikel 10 van de richtlijnen bedoelde begrip „preferentiële behandeling” of „voorrecht”, bij gebrek aan een begripsomschrijving ervan, „moet worden uitgelegd in de gebruikelijke betekenis van voordeel of prerogatief”, onder dit begrip vallen bijgevolg „het voordeel van de schuldvergelijking bedoeld in artikel 334 van de programmawet”, zodat de schuldvordering van de Duitse staat geen gebruik van dit „voorrecht” kan maken.
- 22 De Belgische Staat voegt hieraan toe dat in geen enkel Europees instrument inzake wederzijdse bijstand wordt omschreven wat onder „preferentiële behandeling” dient te worden verstaan, maar dat uit verschillende teksten over de wederzijdse bijstand bij invordering blijkt dat het concept van preferente schulden tegenover het concept van niet-preferente schulden staat, en dat buitenlandse schuldvorderingen geen enkel voorrecht genieten. Dit begrip preferentiële behandeling verwijst dus niet naar de normale betekenis van voordeel of prerogatief, maar naar het algemene voorrecht van de fiscus op alle goederen en inkomsten van de belastingplichtige. Aangezien de buitenlandse schulden dit voorrecht ontberen, zijn zij niet-preferent. De wet van 20 juli 1979 tot omzetting van de richtlijn in Belgisch recht, breidt het algemene voorrecht van de Belgische

fiscus op alle inkomsten en goederen van de belastingplichtige niet uit tot buitenlandse schuldvorderingen.

- 23 Hieruit volgt volgens de Belgische Staat dat de fiscale schuldvergelijking sui generis van artikel 334 van de programmawet geen „preferentiële behandeling” of „voorrecht” in de zin van artikel 10 van richtlijn 76/308 is. De toepassing van deze regel uit het belastingrecht heeft niet tot gevolg dat een „preferentiële behandeling” wordt gegeven aan de fiscale schuldvordering van de Duitse Staat jegens de vennootschap Pantochim. Deze schuldvordering is niet-preferent gebleven, maar kon eenvoudigweg worden betaald op een snelle, eenvoudige en doeltreffende manier, zonder kosten voor de belastingbetaler.

IV. Beoordeling door het Hof van Cassatie

- 24 Het Hof van Cassatie roept de relevante passages van het bestreden arrest van het cour d'appel in herinnering.
- 25 Ten eerste is het cour d'appel van oordeel dat „artikel 334 van de programmawet niet uitdrukkelijk de bepalingen uitsluit van het Burgerlijk Wetboek betreffende de schuldvergelijking” die „het bestaan van twee wederzijdse schulden [...] tussen dezelfde personen in dezelfde hoedanigheid vereisen”. Het cour d'appel merkt op dat „ook al kan de vordering van de Duitse Staat worden ingevorderd als een eigen schuldvordering van de Belgische Staat, het blijft een schuldvordering van deze Staat” zodat „wettelijke schuldvergelijking niet mogelijk is, aangezien de wederzijdse schulden niet tussen dezelfde personen bestaan, de Belgische Staat wil immers zijn schuld jegens [de vennootschap Pantochim] vergelijken met de schuld die [de vennootschap Pantochim] jegens de Duitse Staat heeft”.
- 26 Het cour d'appel voert voorts aan dat „ook al zou de fiscale schuldvergelijking als een schuldvergelijking sui generis worden aangemerkt”, dan nog zou artikel 334 van de programmawet de mogelijkheid tot schuldvergelijking niet uitstrekken tot andere schuldvorderingen dan die van de Belgische Staat.”
- 27 Ten tweede overweegt het cour d'appel dat de bepalingen van de richtlijnen het voortgaande onverlet laten, want ofschoon „zij weliswaar bepalen dat de schuldvorderingen waarvoor bijstand wordt aangevraagd, worden ingevorderd als een schuldvordering van de aangezochte staat en op dezelfde wijze”, blijft overeind dat „de in te vorderen schuldvorderingen slechts de voorrechten genieten die gelden voor soortgelijke schuldvorderingen die ontstaan zijn in de lidstaat waar de aangezochte autoriteit is gevestigd, indien de wetgeving van die staat of een overeenkomst tussen de verzoekende staat en de aangezochte staat hierin voorziet”. Het cour d'appel vervolgt dat „het begrip ‚preferentiële behandeling’ bij gebreke van een begripsomschrijving in de richtlijn, moet worden uitgelegd in zijn gebruikelijke betekenis van voordeel of prerogatief”.

- 28 Aangezien een vraag rijst over de uitlegging van de artikelen 6 en 10 van voormelde richtlijnen, moet het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vragen worden gesteld.

V. Prejudiciële vragen

- 29 Het Hof van Cassatie verdaagt de uitspraak tot het Hof van Justitie van de Europese Unie zal hebben geantwoord op de volgende prejudiciële vragen:
- Dient de bepaling dat de schuldvordering waarvoor een verzoek tot invordering is ingediend, „wordt [...] behandeld als een schuldvordering van de lidstaat waar de aangezochte autoriteit is gevestigd”, zoals is bepaald in artikel 6, [tweede alinea], van richtlijn 2008/55/EG van de Raad van 26 mei 2008 betreffende de wederzijdse bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen die voortvloeien uit bepaalde bijdragen, rechten en belastingen, alsmede uit andere maatregelen, dat in de plaats is gekomen van artikel 6, lid 2, van richtlijn 76/308/EEG van de Raad van 15 maart 1976 betreffende de wederzijdse bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen die voortvloeien uit bepaalde bijdragen, rechten en belastingen, alsmede uit andere maatregelen, aldus te worden opgevat dat de schuldvordering van de verzoekende staat gelijk wordt gesteld met die van de aangezochte staat zodat de schuldvordering van de verzoekende staat de status van schuldvordering van de aangezochte staat verkrijgt?
  - Dient het begrip „preferentiële behandeling” als bedoeld in artikel 10 van richtlijn 2008/55 en – vóór de codificatie – in artikel 10 van richtlijn 76/308 (waar sprake was van het begrip „voorrecht”), te worden opgevat als een preferentieel recht dat verbonden is aan de schuldvordering en deze een recht van voorrang op andere schuldvorderingen geeft in geval van samenloop, dan wel als een mechanisme dat, in geval van samenloop, een preferentiële betaling van de schuldvordering tot gevolg heeft?
  - Dient de mogelijkheid waarover de belastingdienst beschikt om, overeenkomstig de voorwaarden van artikel 334 van de programmawet van 27 [december] 2004, in geval van samenloop schuldvergelijking toe te passen, te worden beschouwd als een preferentiële behandeling in de zin van artikel 10 van de bovengenoemde richtlijnen?